وبگردی با گودر
ابراهیم اسکافی
۱۴

مدیرمسوول روزنامه ایران: کسی از ما نظر نخواسته
۱۵

سعید لیلاز: یک روزنامه با تیراژ یک میلیون
۱۵

سفر به پارک ملی قمیشلو؛ سفر به اصفهانی دیگر
۱۶

تصاویر رنا افندی، عکاس باکویی برای گالری شرق

زندگی در امتداد خط لوله‌های نفت

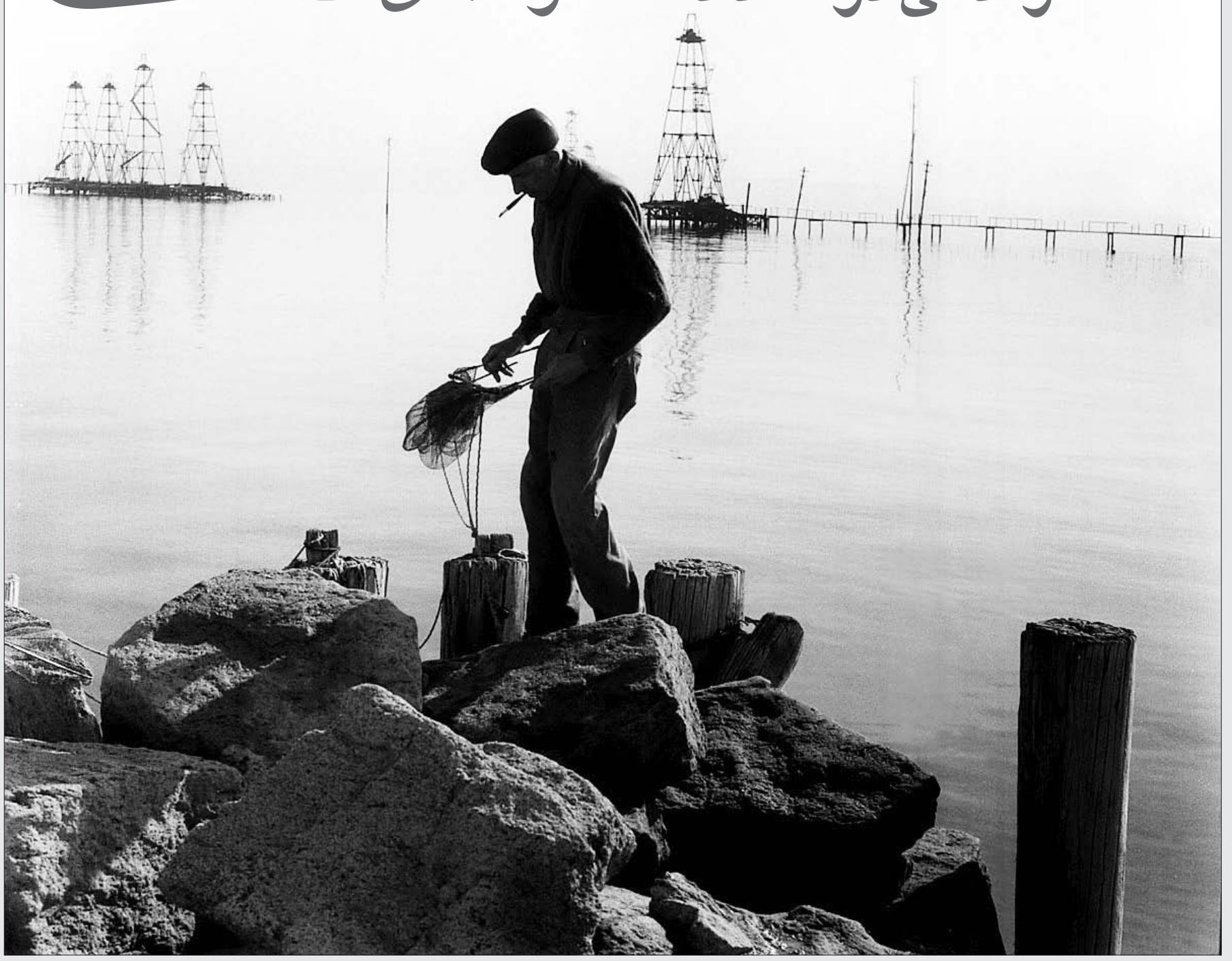

۱

۳

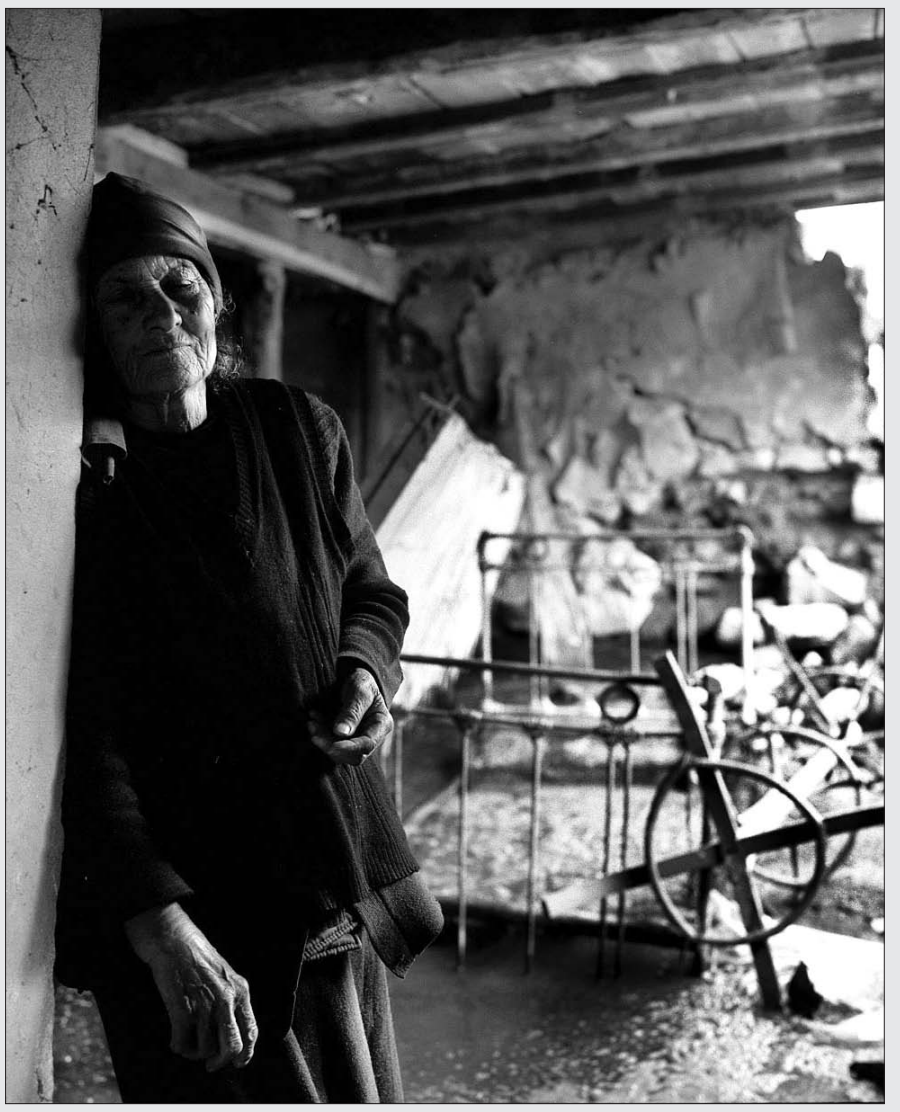

۲

حرفه: عکاس

ترجمه: شهرزاد اکبر

رویای خط لوله

رنا افندی در سال ۱۹۷۷ در باکو پایتخت جمهوری آذربایجان متولد شد.او از نقاشی به عکاسی روی آورد و از سال ۲۰۰۱ به صورت حرفه‌ای به عکاسی مشغول است. افندی کارهای مستند خود را روی صنایع نفتی و تاثیر این فعالیت‌ها بر زندگی مردم کشورش متمرکز کرد. او خط لوله نفتی به طول ۱۷۰۰ کیلومتر را که از ترکیه و گرجستان می‌گذرد دنبال کرد و در طول این مسیر مطالب گوناگونی جمع‌آوری کرد. این پروژه که شش سال طول کشیده به عنوان اولین کتاب او هفته گذشته به چاپ رسیده است. عکس‌ها توسط وی در اختیار شرق قرار گرفته است.

زندگی در امتداد خط لوله‌های نفتی در آذربایجان، گرجستان و ترکیه

رویای لوله‌ها به عنوان یک پروژه طولانی‌مدت و در حین مستندسازی آشفتگی‌های کشورم پس از شوروی تکامل یافت؛آشفتگی‌هایی که در آن نفت و گاز به فساد، فقر و جنگ دامن می‌زدند. پناهندگی، بیکاری، مشکلات قومی و نژادی، درگیری‌های مذهبی و فساد واقعیت‌هایی هستند که مناطق اطراف خطوط لوله نفت و گاز را در این منطقه احاطه کرده‌اند. کشیده شدن بیش از ۱۷۰۰ کیلومتر از این خط لوله باعث شده تا مسیر پیچیده باکو- تفلیس – جیحان (BTC) در میانه میدان مینی از تضادهای حل نشده و رقابت برنامه‌های ژئوپولتیک واقع شود. صدها هزار دلار در خطر است و «رویای لوله‌ها» صورت‌حسابی از مخارج انسانی است. وعده‌های اولیه و انتظار ورود سرمایه تحقق نیافت و ضمانت‌های سیاسی هم برای مردمی که قربانی این بازی بزرگ و جدید هستند معنایی ندارد. آنها قربانیانی هستند که هرگز از آنها پرسیده نشده آیا تمایلی به از خودگذشتگی دارند یا نه؟ در حالی که دولت‌ها قول زندگی بهتر را به شهروندان‌شان داده‌اند، بسیاری از کسانی که به طور مستقیم توسط خط لوله آسیب دیده‌اند، حداقل بهره را از آن برده‌اند. در جمهوری آذربایجان روزانه بیش از ۷۰ میلیون دلار نفت از زیر خانه‌های مردمی رد می‌شود که به مدت یک دهه در خانه‌هایشان گاز نداشتند. در حالی که دولت پایانه نفتی سنگاچال را به عنوان یک استان دارای هنر به مقامات برجسته نشان می‌دهد، جامعه پیرامون، سرزمین بی‌حاصل و آلوده‌ای است که بیشتر نوزادان متولد شده در آن از فلج مغزی رنج می‌برند. کشاورزان سراسر کشور زمین‌های خود را به خاطر خط لوله از دست داده‌اند و این در حالی است که غرامت پرداخت شده به آنها توسط مقامات دولتی فاسد دزدیده شده است. در گرجستان حرکت مارپیچ خط لوله از طریق کوه‌های زلزله‌خیز به تخریب محیط زیست حساس سرعت بخشیده است. در همان جایی که مردم خانه‌های خود را به خاطر لغزش زمین از دست داده‌اند. هجوم جوانان از روستا برای یافتن کار، باعث شده اعضای مسن خانواده بدون هیچ مراقبتی تنها بمانند. در سواحل دریای مدیترانه در ترکیه، جمعیت ماهی‌ها به خاطر ترافیک دریایی مربوط به خط لوله رو به کاهش است و ماهیگیران مجبور شده‌اند به امید یافتن کار در عراق، تورهای خود را رها کنند. «رویای لوله‌ها» مجموعه‌ای است که وقف مردم غفلت‌زده این سه کشور شده است. مردمی که زندگی‌شان با خط لوله پیوند خورده و رویای آینده بهتر را در سر می‌پرورانند.

توضیحات عکس‌ها

۱- مرد ماهیگیر با قلاب‌هایش در دهکده نفتی بی‌بی‌هیبت؛ جایی که تاریخ نفت جمهوری آذربایجان در اوایل قرن بیستم شروع می‌شود. اینجا جایی است که راک فلر و برادران نوبل جهت اکتشاف نفت در سواحل خزر سرمایه‌گذاری کردند. (باکو، جمهوری آذریابجان، ۲۰۰۶)

۲- اشانا آرویلادزه ۸۱ساله به ورودی طبقه پایین منزلش که در اثر رانش زمین تخریب شده و سیل گرفته، تکیه داده است. خط لوله باکو – تفلیس - جیحان در زمین‌های مستعد به رانش در منطقه بورجومی ساخته شده که باعث تسریع در رانش زمین شده است. این رانش‌ها شدیداً به منازل نزدیک دهکده «دگوالی» آسیب رسانده است. (بورجومی، گرجستان، ۲۰۰۷)

۳- «الیاس آلبان» از دهکده اتاگلی تنها کسی بود که توسط شرکت به عنوان یک جوشکار استخدام، ولی خیلی زود اخراج شد. به گفته او مدیریت شرکت او را به خاطر باورهای شیعه و نژاد علوی - ترکمن اخراج کردند. در زمان ساخت خط لوله، قطعه زمین خویشاوندی او کیفیت خود را از دست داده و ۱۲ سال طول می‌کشد که حاصلخیزی خود را پیدا کند. الیاس می‌گوید: «قبل از احداث این خط لوله من همه چیز داشتم. اما حالا سقف خانه‌ام دارد روی سرم خراب می‌شود ولی پول تعمیر کردن آن را ندارم.» (کارز، ترکیه، ۲۰۰۷)

یک عروسی در اقامتگاه «جاندارسکی» مقابل ایستگاه پمپاژ «مارنوئلی»؛ اهالی جاندارسکی به این اعتراض دارند که زمین‌های کشاورزی‌شان را به خاطر ساخت این خط لوله از دست داده‌اند و هیچ‌گاه هم غرامت لازم را به دست نیاوردند. مارنوئلی شهری نزدیک به مرز جمهوری آذربایجان و گرجستان است که بیشتر جمعیتش را آذربایجانی‌ها تشکیل می‌دهند. (مارنوئلی، گرجستان، ۲۰۰۶)

خانه «گونیاز» و «زلفیه ایبیش‌اف» (زوجی که تازگی ازدواج کرده‌اند) در بالای خط لوله گاز باکو – تفلیس – ارزروم قرار دارد. این لوله در عمق ۲۰ متری و از داخل یک تونل عبور می‌کند. به گفته گونیاز دیوارهای منزل‌شان موقع احداث تونل ترک خورده است. او می‌گوید: «درست مثل زلزله بود. من می‌ترسم بالای یک لوله پر از گاز زندگی کنم. اگر منفجر شد چه؟» گونیاز بارها به مقامات محلی برای جبران خسارت و تامین امنیت اعتراض کرده است ولی تا به حال هیچ نتیجه‌ای نگرفته. (دهکده قره‌برک، اوجار،جمهوری آذربایجان، ۲۰۰۹)